

До членовете на научното жури

Становище

проф. д-р Симеон Владимиров Тасев

член на научно жури за присъждане на образователна и научна степен „доктор“,
професионално направление 3.6 „Право“, докторска програма „Гражданско и семейно
право“ при Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

автор на дисертацията Никола Петев Йовчев

„Действие на завета по българското наследствено право“

Уважаеми членове на научното жури,

Представям на вниманието Ви становището си върху дисертационния труд на докторанта Никола Йовчев със заглавие „Действие на завета по българското наследствено право“.

I. Обща характеристика и форма на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 260 страници, като в него е включен списък на използваните библиографски източници. Изследването включва 415 бележки под линия. Трудът се състои от съдържание, уводна част, описваща предмета, задачите, цели и методологията на изследването, шест глави, разглеждащи различни аспекти на поставения проблем и заключителна част, обобщаваща направените изводи. Списъкът с използваната литература съдържа 103 заглавия, сред които издания на италиански, английски и руски език.

Дисертационното изследване разглежда завета като класически институт на наследственото право и в частност неговото действие. За целта авторът е проследил първоначалното възникване на завета в рамките на римското частно право и историческото му развитие, като е обърнато внимание на сравнителен анализ с

регламентацията във френския и италианския граждански кодекс. Изведени са становища по доктринални и общотеоретични въпроси, като трудът е обвързан и с актуалната към началото на 2024 г. съдебна практика.

II. Анализ на съдържанието на труда

В увода се обосновава избора на тема и неговата актуалност. Посочени са предметът, целите, научните задачи на изследването и използваната методология.

В глава първа авторът разглежда възникването на концепцията за частни завещателни разпореждания и развитието, което претърпяват в контекста на римското право. В последствие е обособено изложение относно завета в отделните периоди на българската държава и право. В процеса на анализ са очертани основните правни системи, които са послужили за реципиране на съвременните разрешения.

В тази част изследването достига до няколко по-значими заключения, а именно историческата и сравнителноправна връзка между отделни правни системи и съществуването на повечето способности за регламентация на завещателните разпореждания от древността. На тази основа се заключава, че конкретната регламентация е повече въпрос на политическа и социална целесъобразност, отколкото правна иновация.

В глава втора е извършен анализ на отделните характеристики на завета като вид едностранна сделка. Изложението е изчерпателно, като се обръща внимание на практическите последици на всеки един от отделните белези на правния институт. Въз основа на очертаните специфики и подробен анализ на доктрината е предложена дефиниция на понятието за завет.

Вторият параграф представя завета през призмата на заветника, като по този начин е обхваната значителна част от действието на правния институт. Обърнато е внимание и на диференциацията между завета и други правни институти. Главата завършва с представяне на влиянието на модалитетите върху действието на завета.

Глава трета е посветена на особеностите на основните видове завет и влиянието на тези категории върху неговото действие. Приведени са релевантни примери от съдебната практика, илюстриращи разнообразието от правни последици, които би могъл да породии заветът.

В глава четвърта са разгледани възможните предмети на частните завещателни разпореждания. Авторът излага аргументирано своята теза относно завета на отделни права и правни съвкупности. Отделено е специално внимание на дискуссионните въпроси в съответната материя.

Изложението в глава пета е центрирано около проблематиката относно обстоятелствата, възпрепятстващи действието на завета. Изчерпателно са представени специалните основания за недействителност, уредени в Закона за наследството и са илюстрирани хипотезите, в които субсидиарно приложение ще намери Законът за задълженията и договорите. В последствие, авторът разглежда също хипотезите на отмяна и отпадане на завета.

Последната глава шеста е посветена на отговорността на заветника. В рамките на главата са обособени три параграфа относно чл. 66, ал. 2 ЗН, чл. 68 ЗН и намаляването на завета при засягане на запазените части.

III. Приносни моменти в дисертационния труд

Дисертацията представлява монографично изследване на правната уредба на завета и неговото действие. Това е тема, слабо изследвана в българската правна литература, което подчертава и значимостта на труда.

Дисертационният труд се отличава с редица научни приноси, по-важните от които са следните:

Действието на завета не е цялостно обсъждано в българската доктрина. В рамките на изследването са поставени въпроси, които макар и засягани в отделни съчинения, не са били разгледани в своята систематична обвързаност.

Предложеният исторически прочит, обобщава развитието на завета в контекста на българското право и неговия генезис. Открити са основните социални потребности, довели до възникването на правния институт и измененията, които същия претърпява с оглед потребностите на гражданския оборот.

Цялостната структура на изследването е съчетана със сравнения с френския и италианския граждански кодекс. Подчертана е конкретната връзка между наследственоправното законодателство на трите държави. На тази основа са изведени предложения свързани с тълкуването и прилагането на правните норми, и са предложени промени *de lege ferenda*.

Изведени са основните белези на завета като правен институт и е предложена дефиниция, базирана на правните норми, доктрината и съдебната практика.

Компилирана е съдебна практика, отразяваща перспективата на висшите съдебни инстанции, относно тълкуването и прилагането на правните норми, уреждащи института на завета.

Предложен е съвременен прочит на уредбата за правата на заветниците, тяхната отговорност за задължения към наследствената маса и дела на необходимите наследници, възможните предмети на завета, влиянието на факултативното съдържание на завещанието върху разпорежданията и други.

IV. Бележки и препоръки

Разбира се, към труда могат да бъдат направени и критични бележки. С оглед постигането на баланс между отделните глави, сегашната глава трета, с. 112-132 би могла да бъде включена към глава четвърта, с. 134-190. Отделно е налице връзка между глава пета и шеста, които също могат да бъдат обединени. Препоръчвам на дисертанта, след защитата на дисертацията да публикува труда като монография, в която да бъде отразена и най-новата съдебна практика. Накрая, от техническа гледна точка е препоръчително използваната литература да бъде изведена по азбучен ред на фамилно и собствено име (с. 252-260).

V. Заключение

Направените критични бележки не поставят под съмнение отбелязаните достойнства на труда. Спазени са изискванията на ЗРАС и на Правилника за прилагането му. Дисертационният труд „Действие на завета по българското наследствено право“, на докторанта Никола Йовчев представлява оригинално научно монографично изследване, с приноси за развитието на правната наука и практиката, поради което заслужава положителна оценка.

На основание изложеното, предлагам с пълна убеденост на почитаемите членове на научното жури да вземат решение за присъждане на Никола Петев Йовчев образователната и научна степен „доктор“ по право, по професионално направление 3.6 „Право“ (Гражданско и семейно право).

13.06.2024

С уважение _____

Гр. София

(проф. д-р Симеон Тасев)